

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-29>

УДК 351/346.1

БОЛГОВ Владислав

Державний торговельно-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-0631-302X>

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті досліджується поняття цифрової економіки та її вплив на формування та розвиток державної антимонопольної політики. Базуючись на існуючих підходах до визначення поняття цифрової економіки запропоновано власне бачення та інтерпретація даного поняття як сукупності інфраструктурних елементів, з високим рівнем цифровізації та розвитком *on-demand* економіки, а також зростанням обсягів і різноманіття інформаційних послуг, розробкою та реалізацією цифрових інновацій, широким використанням ІКТ та платформ у всіх сферах життя суспільства. Розглянуто специфічні характеристики цифрових ринків, які обумовлюють особливості функціонування та розвитку даних ринків. Розгляд провідних компаній, що функціонують на цифрових ринках продемонстрував, що дані компанії займають не лише значну частину національного ринку, але й дуже часто мають значну частку загальносвітового споживчого ринку, що обумовлюється ефектом масштабу й мережевими ефектами. Крім того, визначено, що країнам що розвиваються, притаманні власні національні компанії, які надають товари та послуги в цифровій сфері базуючись на особливостях споживчих ринків кожного окремого регіону та реалізуючи конкурентні переваги пов'язані з логістикою та способами оплати. При чому часто національні компанії базуються на досвіді світових лідерів, можуть мати іноземне фінансування і навіть бути поглиненими загальносвітовими лідерами галузі в той чи інший мірі. Також визначено, динаміку доходів провідних компаній світу у сфері цифрових послуг, яка є позитивною, та демонструє значні фінансові результати. Антимонопольна політика в сфері цифрових послуг знаходиться на початковому етапі свого формування. Складнощі формування державної антимонопольної політики обумовлюються особливостями цифрових ринків, їх мінливістю та динамічністю розвитку. Встановлено, що держава має бути зацікавлена в розвитку цифрових ринків, а також розвитку конкуренції на даних ринках для забезпечення конкурентоспроможності національних компаній на даних ринках як на національному, так і на міжнародному рівні.

Ключові слова: антимонопольна політика, цифрова економіка, цифрові послуги, цифрові ринки.

BOLHOV Vladyslav

State University of Trade and Economics

FORMATION OF THE STATE ANTI-MONOPOLY POLICY IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT

The article examines the concept of the digital economy and its influence on the formation and development of state antimonopoly policy. Based on the existing approaches to the definition of the concept of the digital economy, an own vision and interpretation of this concept as a set of infrastructural elements, with a high level of digitalization and the development of the *on-demand* economy, as well as the growth of the volume and variety of information services, the development and implementation of digital innovations, and the wide use of ICT are proposed and platforms in all spheres of society. The specific characteristics of digital markets, which determine the peculiarities of the functioning and development of these markets, are considered. A review of the leading companies operating in digital markets showed that these companies not only occupy a significant part of the national market, but also very often have a significant share of the global consumer market, driven by economies of scale and network effects. In addition, it was determined that developing countries have their own national companies that provide goods and services in the digital sphere based on the specifics of the consumer markets of each individual region and realizing competitive advantages related to logistics and payment methods. Moreover, national companies are often based on the experience of world leaders, may have foreign financing and even be absorbed by global industry leaders to one degree or another. Also determined are the dynamics of the world's leading companies in the field of digital services, which are positive and demonstrate significant financial results. Antimonopoly policy in the field of digital services is at the initial stage of its formation. Difficulties in the formation of state antimonopoly policy are determined by the peculiarities of digital markets, their variability and dynamic development. It was established that the state should be interested in the development of digital markets, as well as the development of competition in these markets to ensure the competitiveness of national companies in these markets both at the national and international level.

Keywords: antimonopoly policy, digital economy, digital services, digital markets.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сучасному етапі розвиток цифрової економіки та цифрових ринків стає запорукою ефективного функціонування економіки будь-якої країни світу. Цифрова економіка є основою забезпечення конкурентоспроможності національних товарів та послуг на міжнародних ринках. Крім того, і продукти цифрової економіки, і навіть національні цифрові ринки часто переходять в розряд конкурентних переваг тієї чи іншої країни світу.

Україна потребує сьогодні врахування особливостей розвитку цифрової економіки та цифрових продуктів, а отже, сприяння ведення конкурентної боротьби, що обумовлює подальший розвиток ринків.

Таким чином, формування антимонопольної політики України в умовах розвитку цифрової економіки має враховувати сучасні тенденції розвитку цифрової економіки на національних ринках.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемами формування державної антимонопольної політики України в умовах розвитку цифрової економіки займалися такі науковці, як А. Нікіфоров [4], Н. Погуда [4], Д. Мудла [3], І. Островський [5], Н. Можайкіна [5], О. Вінник [1], О. Шаповалова [1] та багато інших, проте, не зважаючи на достатньо ґрунтовні дослідження даної тематики, як сама цифрова економіка, так і її вплив на розвиток конкуренції та конкурентного середовища залишаються недостатньо висвітленими.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження сутності цифрової економіки та процесів формування державної антимонопольної політики на національному рівні в умовах активної цифровізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На думку багатьох вчених [4 с.36-37], цифрові ринки стали невід'ємною частиною економічного розвитку та конкурентоспроможності країн. Конкуренція є ключовою умовою їх ефективного функціонування, адже вона забезпечує не лише економічні результати, але й підтримує загальнодемократичні цінності, розвиток громадянського суспільства та правової держави, здатної гарантувати реалізацію конституційних прав і свобод людини. Така важлива роль конкуренції, особливо на цифрових ринках, обумовлює необхідність чіткого визначення правомірності дій учасників ринків. Це вимагає детального дослідження специфічних характеристик цифрових ринків, аналізу їх структури, рівня концентрації та монопольної влади учасників, а також оцінки наслідків їх діяльності. Саме глибоке розуміння особливостей цифрових ринків стає основою для корекції антимонопольної політики держави та застосування відповідних заходів.

Актуальність і значущість дослідження конкуренції на цифрових ринках ще більше зростає у світлі прийняття наприкінці 2022 року в Європейському Союзі двох важливих законів – Акта про цифрові послуги та Акта про цифрові ринки, які суттєво змінюють підхід до антимонопольної політики. Ці нововведення створюють виклики для реінжинірингу та корекції державної політики регулювання конкуренції на цифрових ринках України [4 с.37].

Не дивлячись на те, що вивченню цифрової економіки як явищу присвятили свою увагу багато світових економістів, в науковому середовищі немає єдиної думки щодо тлумачення цієї категорії. Для більш чіткого розуміння предмету дослідження варто розібратися з визначенням поняття «цифрова економіка». Аналіз тлумачень цієї дефініції наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Визначення поняття «цифрова економіка»

Автори	Сутність тлумачення
Коляденко С.В. [10]	вид діяльності, заснований на засадах використання електронних засобів у організації бізнесу для створення електронних товарів або послуг та їх подальшої реалізації
Круп'яник А. [9]	вся економічна діяльність, яка забезпечується використанням інформаційно-комунікаційних та інших цифрових технологій. Це не лише IT-розробки та наукові цифрові рішення, а й електронна комерція, онлайн-послуги та результати діяльності цифровізованих підприємств
Голобородько А.Ю. [7]	діяльність, яка направлена на посилення впливу інноваційних цифрових технологій на певні ланки інформаційного, матеріального, фінансового, інтелектуального та сервісного потоків на засадах їх інтеграції в усі процеси діяльності підприємства та трансформації його бізнес-моделі
Веретюк С.М., Пілінський В.В. [11]	трансформація всіх сфер економіки по перенесенню всіх інформаційних ресурсів та знань на комп'ютерну платформу та потребує тривалого часу
Tugui A. [12]	базується на створенні певної мережі з обміну цифровим даними, що спрямовано на підвищення продуктивності й ефективності діяльності підприємства.
Mesenbourg T. [13]	є розвитком інфраструктури електронного бізнесу та електронної комерції
Varefoot K. [14]	мережева економіка потоків і процесів організації діяльності підприємств і суспільства
Chavula H.K., Chekol A. [15]	частина економічних відносин, створена цифровими ресурсами на засадах виробництва електронних товарів і сервісів

Джерело: систематизовано автором за [7,9,10-5]

Слід зазначити, що поняття «цифрова економіка» є дотичним до категорії «економіка знань» [16, с. 164], оскільки обидві почали використовуватись для розробки національних і міжнародних стратегій, але цифрова економіка сприяє побудові економіки знань.

Враховуючи вище вказане, можна стверджувати, що цифрова економіка — це сукупність інфраструктурних елементів, що характеризуються високим рівнем цифровізації, розвитком on-demand есопому, поширенням моделей М2С і С2М, зростанням обсягів і різноманіття видів інформаційних послуг, розробкою та реалізацією цифрових інновацій, широким використанням ІКТ та платформ у всіх сферах

життя суспільства, де основним ресурсом є технологія обробки інформації, рушійною силою — інновації в сфері віртуалізації, що сприяє створенню нових форм організації науково-технічної, освітньої та інноваційної діяльності.

Специфічні характеристики цифрових ринків як об'єкта державного сприяння конкуренції та запобігання і боротьби з монополізмом представлено у таблиці 2.

Таблиця 2.

Опис специфічних характеристик цифрових ринків

Характеристика	Особливості
висока динаміка розвитку і швидкість змін	висока швидкість технологічних змін, динамічна трансформація традиційних ринків і поява нових
	постійний потік нових продуктів і послуг, що характеризує високу інноваційну активність на цифрових ринках
тенденція до укрупнення бізнесу та підвищення концентрації цифрових ринків	прискорене зростання кількості споживачів, доходів та капіталу підприємств, вихід на нові ринки (не тільки суміжні, але і віддалені, як за товарними так і за географічними характеристиками)
цифровізація ринків	розмивання продуктових і географічних меж, у результаті чого підприємства формують великі масиви даних про своїх клієнтів, що дає їм можливість збільшувати свої доходи
багатосторонні параметри цифрових ринків	обумовлюють конкуренцію як між продавцями, так і покупцями
необхідність врахування «мережових ефектів»	скорочення транзакційних витрат, збільшення обсягу продажу товарів та надання послуг, вплив на процеси ціноутворення при зростанні кількості споживачів, мережева взаємодія учасників цифрового ринку, інтеграція бізнесу
доступ до даних як покупців, так і продавців товару	формування власних баз даних, диференціація ціни, вплив на попит споживачів через рекламу та надання індивідуальних послуг, створення штучних нецінових бар'єрів для конкурентів і посилення ризиків недобросовісного використання цієї інформації
безкоштовність цифрових послуг для певних груп споживачів	прямі вартісні показники обсягу наданих послуг не можуть бути використані як база для державного регулювання, проте, завдяки наданню цих послуг цифровий бізнес отримує дохід у суміжних видах діяльності, наприклад, від реклами, як процент від зростання обсягу продажу товарів і послуг
інноваційність і унікальність кожного цифрового ринку	кожен цифровий ринок формується за своїми правилами, різноманітність яких є інструментами у конкурентній боротьбі

Джерело: систематизовано автором за [4]

Зазначаємо, що провідні міжнародні онлайн-майданчики зайняли значну частину загальносвітового споживчого ринку, вигравши від ефекту масштабу й мережових ефектів. Однак у багатьох країнах, що розвиваються, присутні та розвиваються власні національні компанії, що надають товари чи послуги, що більш адаптовані до потреб споживачів саме даного регіону. При чому, зазвичай дані компанії також займають значну частку ринку та мають на ньому домінуюче положення. Конкуренентоздатність національних цифрових підприємств обумовлюється більш короткими строками постачання та гнучкішими варіантами оплати. Інші потенційні переваги включають більш тісні зв'язки з місцевими галузями й постачальниками, зниження залежності від імпорту й більшу відкритість для підтримки експорту. Часто національні підприємства, що займаються електронною комерцією, є дочірніми підприємствами світових лідерів. Вони будують свою політику на досвіді материнських компаній та можуть бути започатковані за рахунок іноземних інвестицій, які прагнуть захопити вільну нішу в економіці тієї чи іншої країни. При чому, національні підприємства також динамічно розвиваються саме через відсутність достатньої конкуренції на ринку.

В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій межі між національними та всесвітньовідомими компаніями доволі розмиті, оскільки національні компанії можуть підтримуватися іноземними інвестиціями чи бути поглинені ними. Національні компанії, що досягають успіху в рамках ореолу свого функціонування, стають привабливими для міжнародних корпорацій. При чому, масштаби таких компаній все одно часто не дотягують до рівня загальнонаціональних, і вони зацікавлені в розширенні та розвитку за рахунок міжнародного досвіду та закордонних інвестицій. Такий підхід дозволяє майже повністю захопити національний ринок цифрових послуг. Проте, в даному випадку часто виникає домінування того чи іншого підприємства, що, з одного боку, має технологічні особливості, що обумовлюють його позиції на ринку, а з іншого — продукт, що надається даними підприємствами зазвичай не є унікальним, тобто дає перспективи розвитку меншим з них на ринку. Саме в цій ситуації і виникає складність антимонопольного регулювання, що має сприяти розвитку нових ринків, і в той самий час — сприяти недопущенню зловживань домінуючим положенням на ринку підприємства, що часто і створює даний ринок [5].

Варто зазначити, що функціонування подібних ринків може бути достатньо нестабільним. Нові сервіси, товари та послуги можуть не одразу бути прийняті споживачами. А в ситуації коли незначна часка споживачів зацікавлена в цифрових продуктах, товаровиробники можуть нехтувати просуванням своєї продукції через цифрові платформи, віддаючи перевагу вже сформованим традиційним каналам збуту.

Таким чином, антимонопольна політика та антимонопольне регулювання повинні не лише запобігати зловживанню домінуючим положенням на ринку, але і заохочувати товаровиробників до трансформації відповідно до світових тенденцій розвитку цифрової економіки.

Крім того, прогнозування розвитку цифрових послуг повинно заохочувати товаровиробників до використання цифрових продуктів. Дане питання є актуальним, особливо за умов негативних економічних наслідків в короткостроковому періоді з метою отримання додаткових прибутків в довгостроковій перспективі для підприємств, що в свою чергу також призведе до розвитку національної економіки.

В цілому, у світовій практиці виділяють два підходи до пояснення причин домінування найбільших цифрових платформ на світових споживчих ринках. Перший в основу ринкової концентрації на розглянутих типах ринку ставить ефекти масштабу й мережеві ефекти, характерні для ринків із двобічними мережевими ефектами. Другий підхід указує, в першу чергу, на антиконкурентну поведінку компаній, що володіють цифровими платформами. Через відсутність належних інструментів для оцінки антиконкурентних ефектів поведінки цифрових гігантів спостерігаються різні підходи в діяльності антимонопольних органів. На глобальні масштаби розвитку платформеного бізнесу вказує той факт, що в топ-десятку світового рейтингу з ринкової капіталізації компаній входять шість лідерів платформеного бізнес-моделювання (Facebook, Google, Amazon, Apple, Alphabet, Alibaba) [6].

Компанії, що створили унікальні технологічні бізнес-моделі, продемонстрували за останнє десятиліття експонентне зростання ринкової вартості і прогресуючу монополю владу відносно баз даних, технологій і людських ресурсів [6 с. 32].

Так, у структурі витрат на науково-дослідну діяльність у США 68% припадає на корпоративний сектор, 20% – на приватні некомерційні організації, 12% – на державні витрати. В інших провідних економіках світу частка багатонаціональних компаній у НДДКР країн становить: Японія – 70%, Німеччина – 66%, Франція – 53%, Велика Британія – 49%. Саме це обумовлює той факт, що на початок 2024 року найбільшими технологічними корпораціями світу, тобто найдорожчими брендами є технологічні компанії [8]. За даними Fortune Global 500 [8], компанії з найвищим рівнем ринкової капіталізації у світі — це багатонаціональні компанії, які працюють у технологічній індустрії. Доходи даних компаній постійно зростають, що представлено на рис. 1.

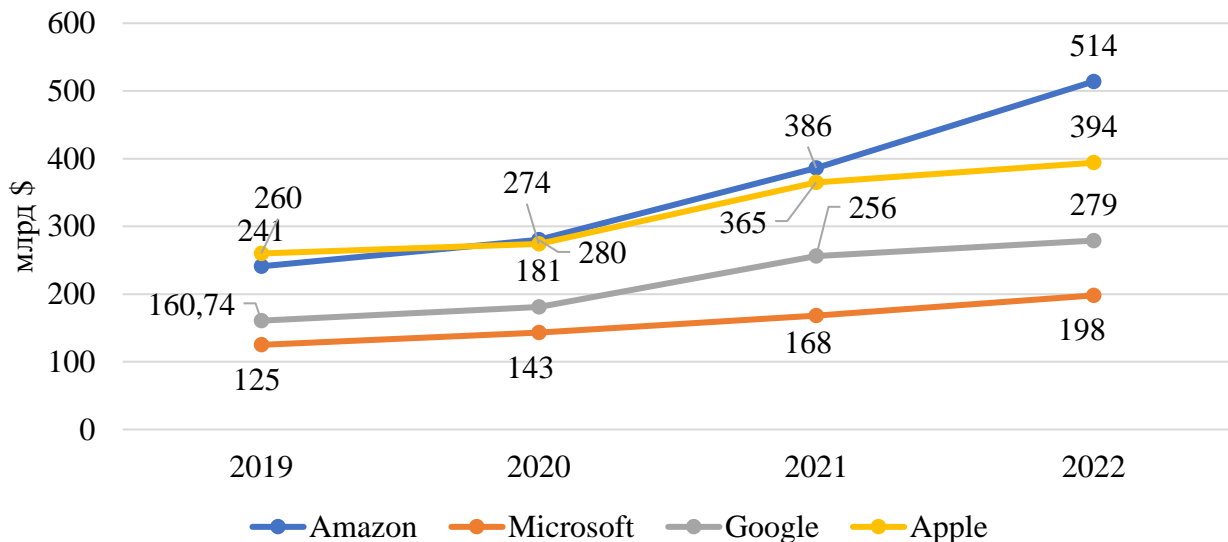

Рис.1. Динаміка доходів провідних компаній світу у сфері цифрових послуг за 2019-2022 рр (млрд. дол.).
Джерело: систематизовано автором за [8]

Рис. 1 свідчить, що компанії, які займають провідне положення на ринку цифрових послуг, демонструють значні фінансові результати та їх позитивну динаміку. Враховуючи тренди розвитку даної сфери у всьому світі, подібну тенденцію слід очікувати і на національних ринках. Таким чином, держава має бути зацікавленою у максимальному розвитку саме національних підприємств, що зможуть конкурувати з лідерами галузі хоча б на національному рівні.

Внесок цифровізованих підприємств у загальносвітовий ВВП зростає швидкими темпами: так, за останні 5 років спостерігається зростання в 4 рази: з 13,5 трильйонів дол. США у 2018 році до 54 трильйонів у 2023 році. За даними деяких аналітиків [9], до кінця поточного десятиріччя частка цих підприємств у світовому ВВП сягне 70 %.

Антимонопольні органи багатьох країн тільки починають займатися питаннями регулювання діяльності цифрових платформ і демонструють іноді кардинально різні підходи до оцінки їх поведінки на тих або інших ринках. Так, Європейська комісія з конкуренції обвинуватила Google у зловживанні домінуючим положенням в Інтернет-пошуку. Google систематично віддавав провідне місце своєму власному

сервісу, у той самий час Федеральна комісія з торгівлі США не знайшла в організації вертикального пошуку Google у США ознак концентрації ринкової влади [8].

Антимонопольне регулювання даних ринків повинно відбуватися з урахуванням всіх особливостей їх функціонування (табл. 3).

Таблиця 3

Особливості антимонопольної політики в умовах цифрової економіки

Особливість	Характеристика
специфіка конкуренції в умовах цифрової економіки	учасники економічної діяльності генерують нові ринки, де вони будуть абсолютними монополістами; нерідко ці нові ринки і їх економічні агенти не піддаються об'єктивному аналізу для цілей монопольного регулювання з використанням класичних інструментів минулого століття, у зв'язку з чим антимонопольні органи не встигають вивчити їх в достатній мірі і оперативно реагувати в тій чи іншій ситуації
неоднозначність наслідків використання надбань цифровізації	вигоди від неї для суспільства незаперечні (нові товари, послуги, зручність та швидкість їх вибору й оплати), проте суттєва і плата за ці блага: споживчі потреби настільки оцифровані, що глобальні компанії, які володіють значними відомостями про споживачів, можуть вже формувати споживчий попит
вплив цифровізації на життя в суспільстві, в тому числі поява нових механізмів ринкової конкуренції	цифрові технології є, з одного боку, ключовими драйверами економічного зростання, а з іншого боку – причиною появи нової асиметрії в інформації (до традиційних додалася цифрова (digitaldivide), що проявляється в доступі до цифрових технологій та можливості їх використання)
перспектива оцифрування всіх (переважно більшості) товарів	реалізація товарів через певну платформу, дозволить контролювати споживчий попит і реалізацію відповідного виду товару та надасть можливість отримувати доходи, які є непропорційно високими відносно праці та інвестиціям

Джерело: систематизовано автором за [1]

Парадигма сучасної світової економіки істотно змінилася за останні 20-30 років та продовжує стрімко розвиватися. Вітчизняне законодавство не в повному обсязі враховує ці зміни та ґрунтується на застарілих уявленнях про функціонування багатонаціональних компаній. В умовах цифрової економіки ключовим активом є інформація і дані (в тому числі про виробників, товари, споживачів), цифрові технології. Проте доступ до них не рівномірний: максимальний у технологічних гігантів і мінімальний у споживачів та дрібних і середніх підприємств, цей факт сприяє появі нових, цифровізованих монополій.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Розвиток технологій сприяє виникненню цифрових ринків та пов'язаних з ними товарів і послуг. Дані ринки характеризуються стрімким розвитком та динамічними змінами, що обумовлює необхідність спрямовувати увагу державного регулювання в їх бік. Світова практика антимонопольного регулювання тільки починає вирішувати виклики регулювання цифрових ринків. Крім того, в різних країнах світу визначаються власні особливості функціонування цифрових ринків. Таким чином, антимонопольна політика повинна бути спрямована на розвиток даних ринків, спонукаючи підприємства до активного розвитку потенційно привабливих галузей, і в той же час сприяти недопущенню монополізації та зловживань домінуючим положенням на ринку підприємств, що часто одноосібно створюють даний ринок.

Література

1. Вінник О.М., Шаповалова О.В. Цифровізація в ракурсі забезпечення прозорості відносин у сфері конкуренції: правовий аспект Актуальні проблеми права: теорія і практика 2021. №2 (42). С. 20-30 DOI:10.33216/2218-5461-2021-42-2-20-30
2. Грудницький В.М. Економічна конкуренція за умов цифрової та інформаційної економік. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 7. С. 109-112 DOI: 10.32782/2524-0374/2021-7/26
3. Мудла Д.В. Антимонопольне регулювання технологій big data в умовах цифрової економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 23. С. 94–100. DOI:10.32702/2306-6814.2018.23.94
4. Нікіфоров А., Погуда Н. Державна політика сприяння конкуренції на цифрових ринках. Публічне управління і адміністрування в Україні 2023. №37. С. 36-40. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.37.6>
5. Островський І.А., Можайкіна Н.В. Цифрові платформи в міжнародній торгівлі: проблеми антимонопольного регулювання. Ефективна економіка. 2020. № 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.101
6. Bolhov V., Akhnovska I., Savchenko M., Shkurenko O. Influence of Transnational Corporations on the Global Economic Order. Economic research Institute Bulgarian Academy of Sciences, Volume 30, Issue 2, 2021 P. 22-38. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2021/2021-2/2_Shkurenko.pdf
7. Голобородько А.Ю. Цифрова економіка: підходи та особливості розвитку. Бізнес Інформ. 2022. №9. С. 10–18. DOI: 10.32983/2222-4459-2022-9-10-18
8. [Global 500](http://fortune.com/global500/list/) Retrieved from: <http://fortune.com/global500/list/>

9. **Круп'яник А.** Цифрова економіка України: основні фактори розвитку. Вокс Україна 2023 р. URL: <https://voxukraine.org/tsyfrova-ekonomika-ukrayiny-osnovni-factory-rozvytku>
10. **Коляденко С.В.** Цифрова економіка: передумовита етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105–112
11. **Веретюк С.М., Пілінський В.В.** Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку. 2016. № 2. С. 51–58.
12. **Tugui A.** Calm Technologies as the Future Goal of Inormation Technologies. In: Encyclopedia of Multimedia Technology and Networking, 2009. 2nd ed. P. 187–194. DOI: 10.4018/978-1-60566-014-1.ch026.
13. **Mesenbourg T.L.** Measuring The U.S. Digital Economy: Theory and Practice. US Bureau of the Census, Suitland, 2001. URL: <https://2001.isiproceedings.org/pdf/1074.PDF>
14. **Barefoot K. et al.** Defining and Measuring the Digital Economy. BEA Working Paper. 2018. URL: <https://www.bea.gov/system/files/papers/WP2018-4.pdf>
15. **Chavula H.K., Chekol A.** Information communication technology policy. UNECA, 2011. 72 p.
16. **Болгов В., Ахновська І.** Регулювання ринку природної монополії в умовах економіки знань. Цифрова економіка та економічна безпека, 2023. № 8 (08). С.161-167. DOI: 10.32782/dees.8-27

References

1. **Vinnyk O.M., Shapovalova O.V.** Tsyfrovizatsiia v rakursi zabezpechennia prozorosti vidnosyn u sferi konkurentsii: pravovyi aspekt Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka 2021. №2 (42). С. 20-30 DOI:10.33216/2218-5461-2021-42-2-20-30
2. **Hrudnytskyi V.M.** Ekonomichna konkurentsiiia za umov tsyfrovoy ta informatsiinoi ekonomik. Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal. 2021. № 7. С. 109-112 DOI: 10.32782/2524-0374/2021-7/26
3. **Mudla D.V.** Antymonopolne rehuliuвання tekhnologii big data v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. № 23. С. 94–100. DOI:10.32702/2306-6814.2018.23.94
4. **Nikiforov A., Pohuda N.** Derzhavna polityka spriannya konkurentsii na tsyfrovyykh rynkakh. Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini 2023. №37. С. 36-40. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.37.6>
5. **Ostrovskiy I.A., Mozhaikina N.V.** Tsyfrovii platformy v mizhnarodnii torhivli: problemy antymonopolnoho rehuliuвання. Efektyvna ekonomika. 2020. № 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.101
6. **Bolhov V., Akhnovska I., Savchenko M., Shkurenko O.** Influence of Transnational Corporations on the Global Economic Order. Economic research Institute Bulgarian Academy of Sciences, Volume 30, Issue 2, 2021 P. 22-38. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2021/2021-2/2_Shkurenko.pdf
7. **Holoborodko A.Iu.** Tsyfrova ekonomika: pidkhody ta osoblyvosti rozvytku. Biznes Inform. 2022. №9. С. 10–18. DOI: 10.32983/2222-4459-2022-9-10-18
8. **Global 500** Retrieved from: <http://fortune.com/global500/list/>
9. **Krup'ianyik A.** Tsyfrova ekonomika Ukrainy: osnovni factory rozvytku. Voks Ukraina 2023 r. URL: <https://voxukraine.org/tsyfrova-ekonomika-ukrayiny-osnovni-factory-rozvytku>
10. **Koliadenko S.V.** Tsyfrova ekonomika: peredumovyta etapy stanovlennia v Ukraini i u sviti. Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky. 2016. № 6. С. 105–112
11. **Veretiuk C.M., Pilinskyi V.V.** Vyznachennia priorytetnykh napriamkiv rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini. Naukovi zapysky Ukrainskoho naukovo-doslidnoho instytutu zviazku. 2016. № 2. С. 51–58.
12. **Tugui A.** Calm Technologies as the Future Goal of Inormation Technologies. In: Encyclopedia of Multimedia Technology and Networking, 2009. 2nd ed. P. 187–194. DOI: 10.4018/978-1-60566-014-1.ch026.
13. **Mesenbourg T.L.** Measuring The U.S. Digital Economy: Theory and Practice. US Bureau of the Census, Suitland, 2001. URL: <https://2001.isiproceedings.org/pdf/1074.PDF>
14. **Barefoot K. et al.** Defining and Measuring the Digital Economy. BEA Working Paper. 2018. URL: <https://www.bea.gov/system/files/papers/WP2018-4.pdf>
15. **Chavula H.K., Chekol A.** Information communication technology policy. UNECA, 2011. 72 p.
16. **Bolhov V., Akhnovska I.** Rehuliuвання rynku pryrodnoi monopolii v umovakh ekonomiky znan. Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka, 2023. № 8 (08). С.161-167. DOI: 10.32782/dees.8-27